

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen osana palvelujärjestelmää

Karri Poutanen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen
päällikkö, Siun sote

Siun
SOTE

www.siunsote.fi

Toiminnan tunnuslukuja

VÄESTÖPOHJA

164 000

TOIMIPISTEET

143

HENKILÖSTÖ

7314

JOSTA VAKITUISIA

86 %

TERVEYDENHUOLTO 72 %

SOSIAALIALA 11 %

PELASTUSLAITOS 4 %

TUKIPALVELUT 3 %

HALLINTO 2%

LIIKEVAIHTO

737 M€

KUNTIEN OSUUS

638 M€

INVESTOINNIT 34,2 M€, JOSTA

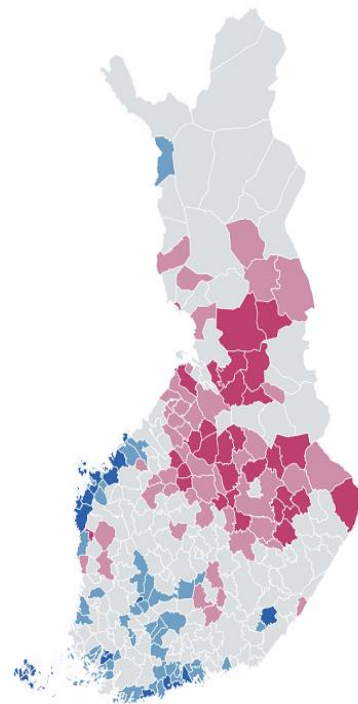
- RAKENNUSINVESTOINNIT 16,8 M€
- LAITE- JA ICT-INVESTOINNIT 16 M€

POHJOIS-
KARJALAN
SUURIN
TYÖNANTAJA

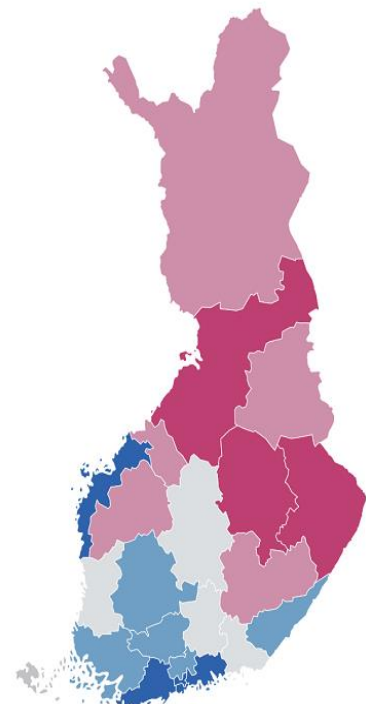
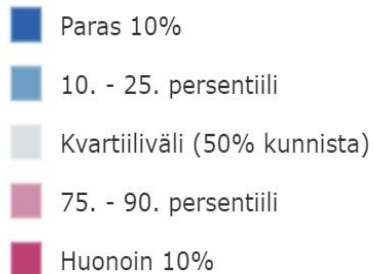
Sairastavuusindeksi 2019

THL:n sairastavuusindeksissä on otettu huomioon seitsemän eri sairausryhmää ja neljä eri painotusnäkökulmaa. Indeksissä sisältyvät sairausryhmät ovat syövät, sepelvaltimotauti, aivoverisuonitaudit, tuki- ja liikuntaelinten sairaudet, mielenterveyden häiriöt, tapaturmat sekä dementia.

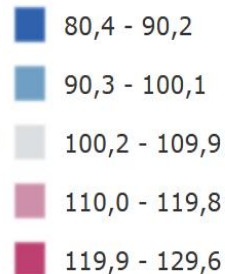
Väestö ikääntyy ja sairastaa.
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä on tehtävää!

Kunnat

Hyvinvointialueet

Pohjois- Karjalan maakunnan asukkaiden keskeiset hyvinvointivajeet.

- Ylipaino ja lihavuus kaikissa ikäryhmissä
 - esim. Pienten lasten lihavuus
- Mielenterveys- ja päihdepulmat
 - esim. Kannabis nuorilla ja alkoholi työikäisillä
- Osattomuuden ja yksinäisyyden kokemukset kaikilla ikäryhmillä
 - lasten yksinäisyyden kokemukset ovat kaikkein haitallisinta

Lähde: Siun soten alueelliset hyvinvointikertomukset 2019 ja 2022 (Siun soten valtuusto 6/2022).

Hyvinvointikertomukset ohjaavat Siun soten/ Hyvinvointialueen hyte-työtä.

Mitä tarkoitetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä?

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta on laaja-alaista, sosiaali- ja terveydenhuollon toimijoita ja kuntatoimijoita koskettavaa tekemistä, jolla pyritään lisäämään asukkaiden hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä, vähentämään terveysongelmia ja väestöryhmien välisiä terveyseroja, vahvistamaan osallisuutta ja ehkäisemään syrjäytymistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminnan pitäisi perustua oikeaan tietoon asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden tilasta. Tietoperusta syntyy organisaatioiden omista hyvinvointikertomuksesta (esim. Siun soten alueellinen kertomus) sekä kansallisista tietolähteistä (esim. hyte- minimietieto). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toiminta taas perustuu näyttöön perustuvien toimintamenetelmien systemaattiseen käyttöön tarkoituksena vaikuttaa laajojen kansanosien hyvinvointiin ja terveyteen.

Ottawan asiakirja terveyden edistämiseksi.

- Ensimmäinen kansainvälinen terveyden edistämistä käsittelevä konferenssi järjestettiin Ottawassa 21.11.1986. Konferenssissa hyväksyttiin ns. **Ottawan asiakirja terveyden edistämiseksi**. Asiakirja korostaa terveyden edistämistä olennaisena kansan terveyttä tukevana toimintastrategiana.
- ”Terveydenhuolto ei pysty yksin takaamaan terveyden edellytyksiä... terveyden edistäminen vaatii koordinoitua toimintaa kaikilta asianosaisilta: hallituksilta, terveydenhuollon sektorilta sekä muilta sosiaalisilta ja taloudellisilta toimintasektoreilta, kansalaisjärjestöiltä, kunnallisilta viranomaisilta, elinkeinoelämältä ja tiedotusvälineiltä... **terveydenhuollon ammattilaisilla on merkittävä vastuu yhteyksien hoitamisessa yhteiskunnan eri eturyhmien välillä terveyden kehittämiseksi**”.

Hyte Pohjois- Karjalan hyvinvointialueen rakenteissa.

Tavoitteet 2022- 2023

- Hyvinvointialuetta, kuntia ja järjestöjä yhdistävä hyvinvointisuunnitelma valmistellaan syksyn 2022 aikana.
- Suunnitelma on toimenpidesuunnitelma jolla konkretisoidaan strategiset painopisteet tekemiseksi (sote/kunnat/järjestöt).
 - esimerkiksi liikunta voisi olla yksi yhdistävä toimenpide
- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen operatiivinen toiminnan painotukset.
 - Ennalta ehkäisevän päihdetyö (alkoholi, huumeet, nikotiini, pelaaminen)
 - Elintapaohjaus, erityisesti sote-keskusten toiminnassa
 - Kansalaisille tarjottavan digituen kehittäminen

Aluevaltuusto 59 jäsentä

A
s
u
k
a
s
o
s
a
l
l
i
s
u
s

Osallisuusvaliokunta

Nuorisovaltuusto

Vanhusneuvosto

Vammaisneuvosto

Lapsi- ja
perheasiainneuvosto

Tarkastuslautakunta

Henkilöstöjaosto

Ympäristöterveyden
huollon jaosto

Hyte-lautakunta

Turvallisuuden ja
varautumisen lautakunta

Aluehallitus

Hyvinvointialuejohtaja

Aluevaalilautakunta

Yksilöasioiden jaosto

Tulevaisuuslautakunta

Toimialueet

kehittämispalvelut

Alueellinen HYTE-ryhmä?

Maakuntaliiton hyvinvointiryhmä tmv.

Hv-alueen ja kuntien johdon yhteistyöryhmä?

Hyvinvointialue

Terveys- ja sairaanhoito-palvelut

Ikäihmisten palvelut

Perhe- ja sosiaalipalvelut

(Ympäristöterveydenhuolto)

(Pelastuslaitos)

Kehittämispalvelut

HV-alueen hyte-ohjausryhmä

HV-koordinattoriverkosto
P-K:n kansanterveyden keskus

EPT-verkosto
Siun sote

Perhekeskusverkosto
Siun sote

Elintapaohjausverkosto
Siun sote

Järjestöasiain neuvottelukunta
Maakuntaliitto

Kumppanuuspöytä
PK-sotu

Kumppanuusryhmä
Hyvinvointialue

Kunta

Sivistys/hyvinvointipalvelut

Keskushallinto
- työllisyys
- tukipalvelut

Ympäristö- ja tekniset palvelut

Muut?

Kunnan Hyte-ryhmä

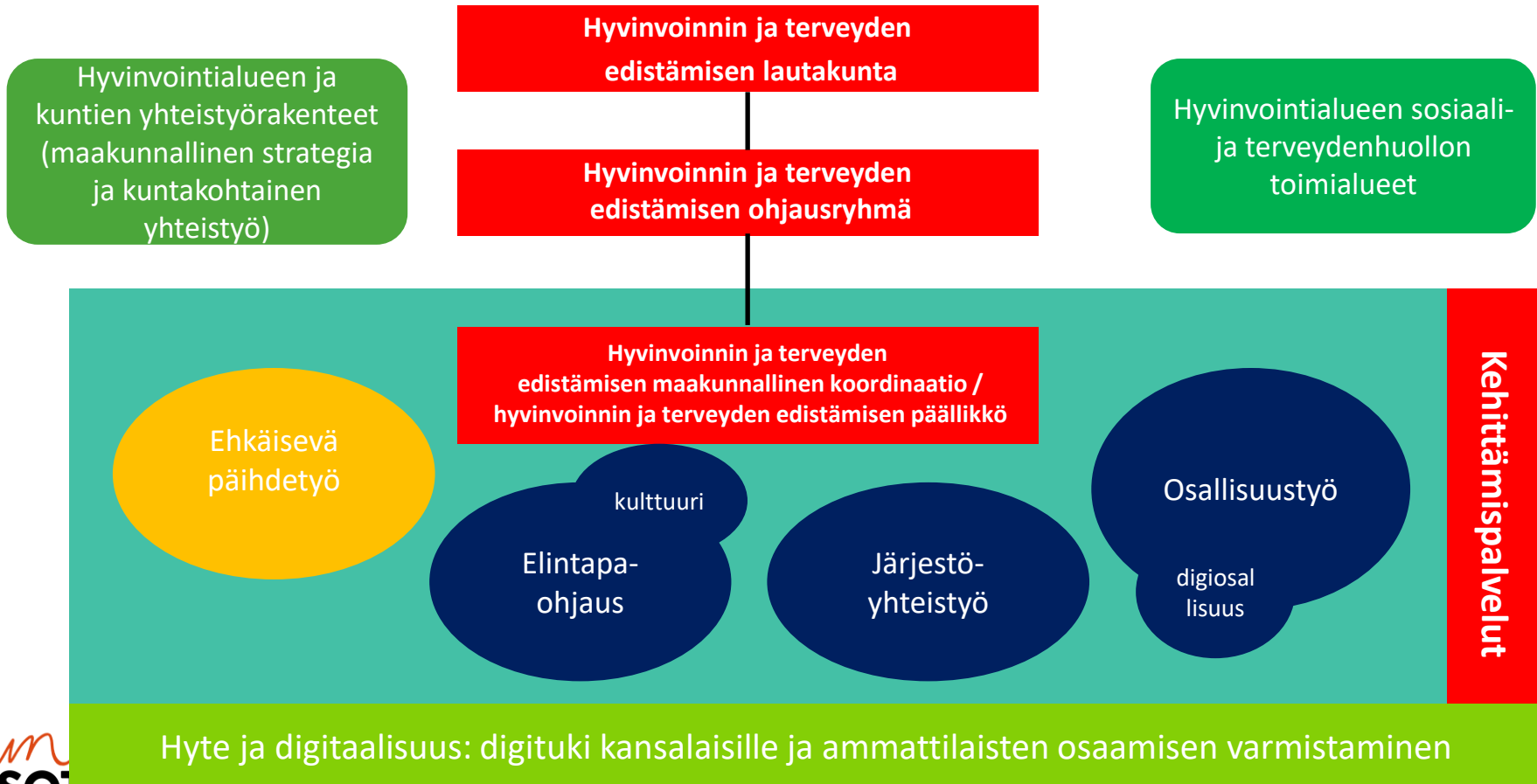
Paikallis-JANE

Palvelut asukkaille

Prezi

Hyte operatiivisena toimintana

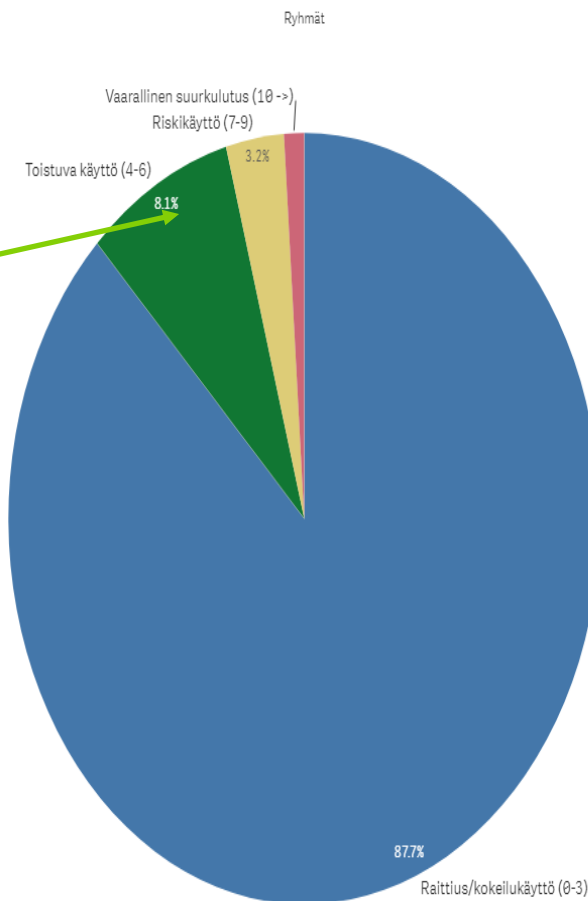
Ennalta ehkäisevä päihdetyö

Ennalta ehkäisevä päihdetyö Siun soten koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa.

- Ehkäisevä päihdetyö on päihteiden aiheuttamien haittojen ennaltaehkäisyä ja vähentämistä. Työn tavoitteena on vähentää päihteiden kysyntää, saatavuutta, tarjontaa ja päihdehaittoja sekä edistää terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia (STM)
- Ehkäisevän päihdetyön lain mukaan ehkäisevään päihdetyöhön kuuluu **alkoholi-, nikotiini-, huume- ja rahapelihaittojen ehkäisy**
- Kunta huolehtii ehkäisevän päihdetyön tarpeen mukaisesta organisoinnista alueellaan ja nimeää ehkäisevän päihdetyön tehtävistä vastaavan toimielimen (Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 5§)

ADSUME tulokset koulu- ja opiskeluterveydenhuolto 1/2020-2/2022 (Siun sote)

Asteikon prosentuaaliset osuudet (Otsikossa asteikko tai selitteessä asteikolta näytävä tieto)

Ryhmät

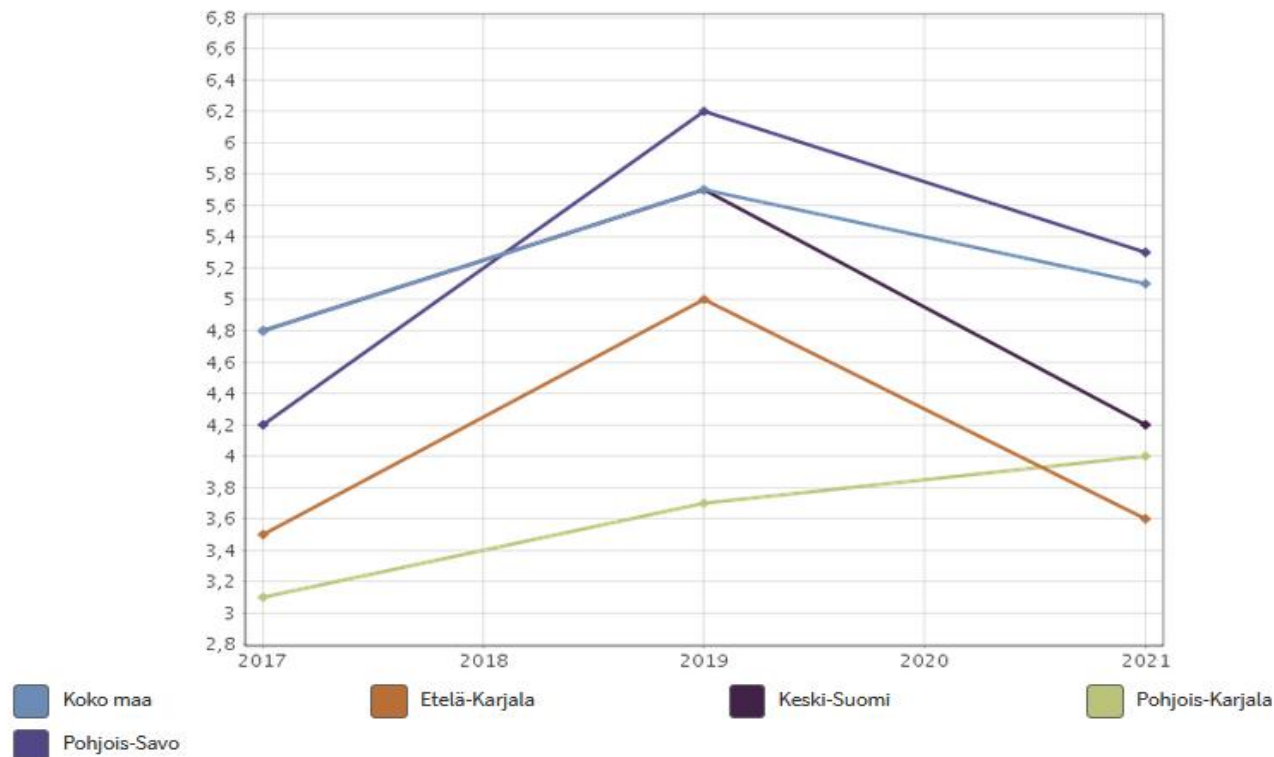
- Raittius/kokeilukäyttö...
- Toistuva käyttö (4-6)
- Riskikäyttö (7-9)
- Vaarallinen suurkulutu...

Olemassa olevan aineiston mukaan tiedämme siis, että noin 13% koulu- ja opiskeluterveyden huollon asiakkaista, siis oppilaista ja opiskelijoista voi tarvita apua. Asiakaita noin 16000.

Siun soten koulu- ja opiskelijaterveyden huollon tavoite on, että kaikilta asiakkailta ept-asiat arvioidaan, kirjataan, tuloksia seurataan ja tarvittava interventio järjestetään.

Indikaattori esimerkki: Yläkouluikäisten kannabiskokeilut

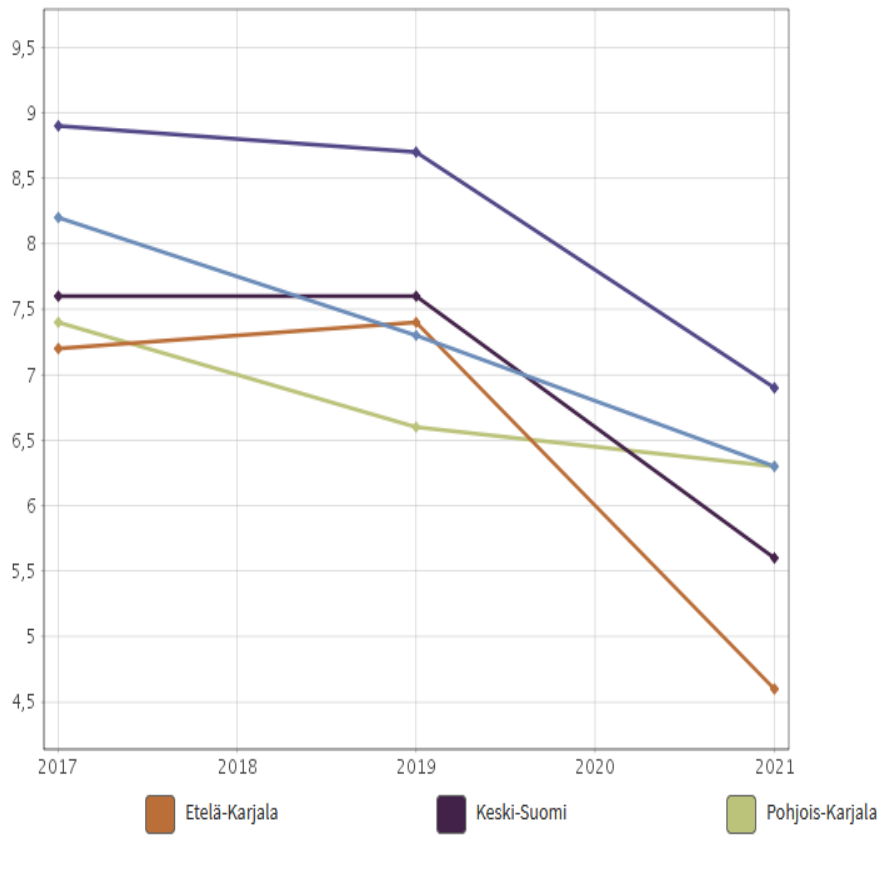
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa, % 8. ja 9. luokan oppilaista info ind. 488

Lisäksi tiedämme:

- 7 % on kokeillut laittomia huumeita vähintään kerran
- 40 % kokee, että omalla paikkakunnalla on helppo hankkia huumeita

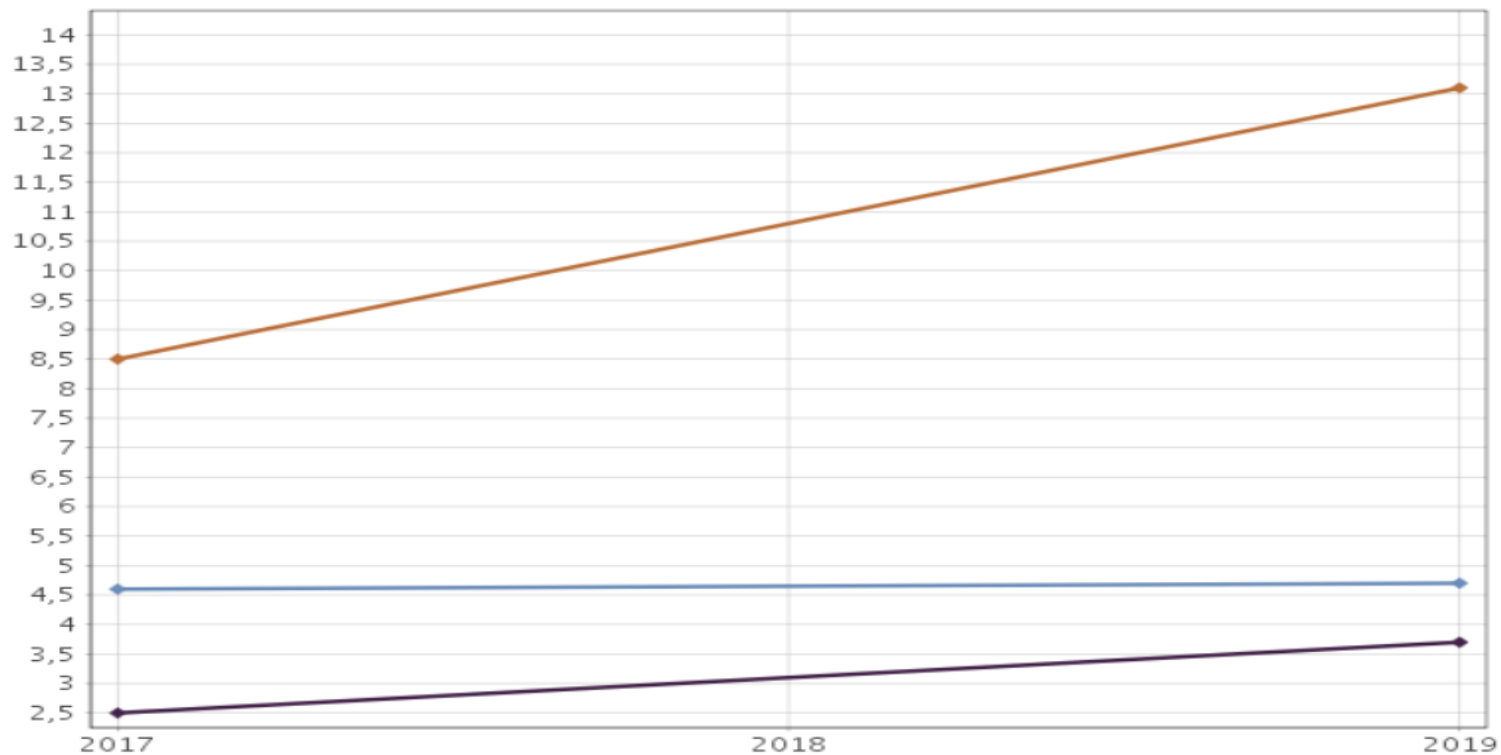
Huolta herättävää päihteiden tai tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä tai rahapelaamista, % 8. ja 9. luokan oppilaista (2017-) info ind. 5362

Lisäksi tiedämme:

- 8 % on tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa →
- 9 % käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, pojista 12 % →
- 4 % nuuskaa päivittäin →
- 4 % pelaa rahapelejä viikoittain, pojista 7 % ↓

Nuuskaa päivittäin

 Nuuskaa päivittäin, % 8. ja 9. luokan oppilaista

 Nuuskaa päivittäin, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

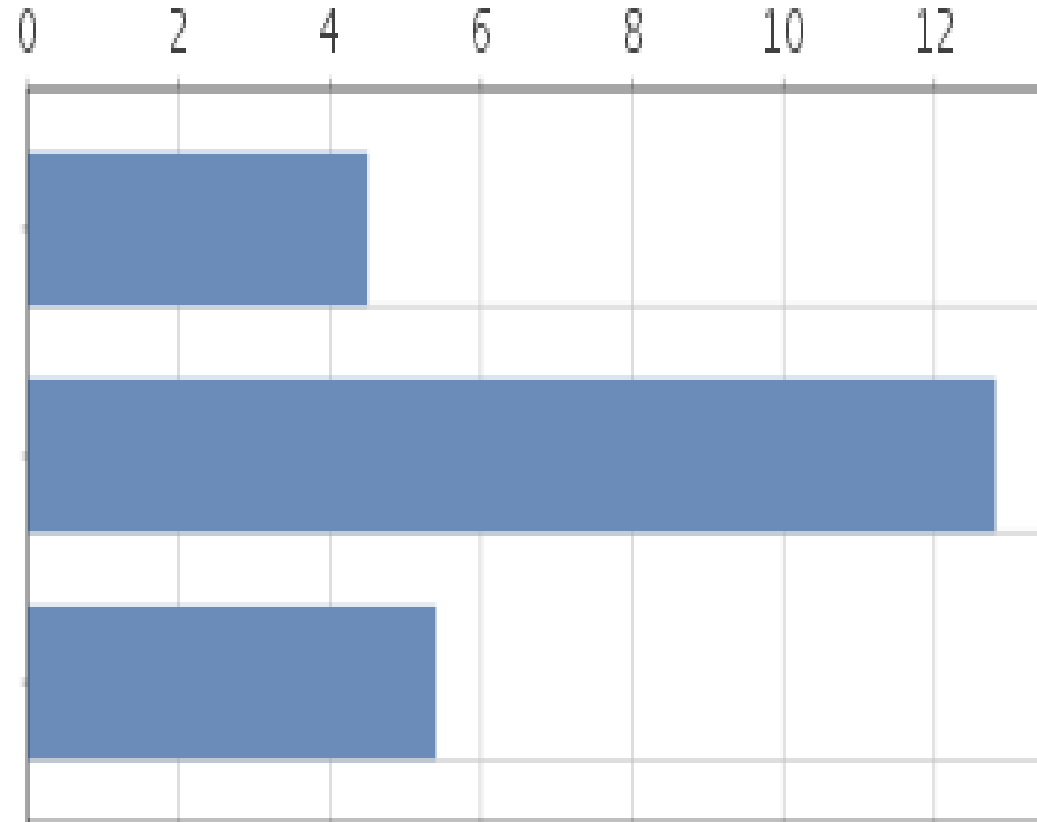
 Nuuskaa päivittäin, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Indikaattoriesimerkki: alkoholi

Käyttää alkoholia viikoittain, % 8. ja 9. luokan oppilaista

Käyttää alkoholia viikoittain, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Käyttää alkoholia viikoittain, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

Puheeksiotto

Koulu- ja opiskelijaterveyden huollon
määrittämät kontaktipisteet, esim.
terveystarkastustilanteet.

Suodatinkysymykset:
- Tupakoitko/käytätkö
tupakkatuotteita?
- Oletko kokeillut/käytätkö
huumausaineita?
- Pelaatko raha/digipelejä?

alkoholi

nikotiini

huumeet

pelaaminen

Laadukkaat mittarit (adsume, audit..) ja riskipisteet: lääketieteellinen vastuu

MATALA RISKI

KOHONNUT RISKI

KORKEA RISKI

Ei huolta, positiivinen
palaute

MINI-INTERVENTIO,
esim. toistuvat
tapaamisen oppilaan
kanssa

MINI-INTERVENTIO +
JATKOHOITO esim.
päihdehoitajan
mukaan kutsuminen

Hoitoonohjaus esim.
päihdepalveluihin

Ensivaiheen toiveet ICT - kehittämiselle

- Alueelliset ja kuntakohtaiset hyvinvointitiedot
 - Kansalliset hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen minimitietosisältö.
 - Hyvinvointialueen ja kuntien hyte- kerroin tiedot.
 - Olisi mahtavaa jos kuntien ja soten tietoa voisi yhdistää.
- Asukkaiden omahoidon mahdollistavat digitaaliset palvelut ja yhteydenotto kanavat.
 - Tarvitsemme paljon panostamista myös kansalaisten tarjottavaan digitukeen!

HYTE – näkökulma integraatioon

- Mikäli asukkaiden hyvinvointi ja terveys valittaisiin palveluintegraation toteuttamisen näkökulmaksi, niin pääsisimmekö integraatiossa pidemmälle verrattuna nykyiseen tilanteeseen, jossa näkökulma on usein vain marginaaliryhmiä koskettava (esim. paljon palvelua käyttävät). Laaja mielenkiinto toiminnan kehittämiseksi ei herää, esim. APTJ – kehittäminen.
- Voidaanko sote-integraatiolla vaikuttaa oikeasti ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden paranemiseen? Luultavasti 2020 – luvun loppupuolella tiedämme?

Kiitos!

Karri.poutanen@siunsote.fi